

Remissyttrande

Datum 2021-09-27 Vårt Dnr 2021/731
Ert Dnr Ju2021/03087

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och
allmän förmögenhetsrätt
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L2@regeringskansliet.se

Europeiska kommissionens förslag till direktiv om konsumentkrediter

Konsumentverket välkomnar de förslag som lämnats till Europaparlamentets och Rådets direktiv om konsumentkrediter. Myndigheten vill dock lämna följande synpunkter.

Artikel 1 – Innehåll

Konsumentverket ser positivt på att tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering för konsumenter kommer omfattas av direktivet.

Artikel 2 – Tillämpningsområde

Konsumentverket kan konstatera att det inte längre finns något undantag i direktivet för krediter som ska återbetalas inom tre månader och som endast är förenliga med en obetydlig avgift. Det innebär att betalningsansånd i form av fakturor kommer att omfattas av direktivet. För konsumenterna innebär det såväl fördelar som nackdelar. Fördelarna är att konsumentskyddet stärks och att risken för onödig skuldsättning minskar. Samtidigt finns en risk att de ökade kraven medför att möjligheterna att betala mot faktura minskar. För köp av hantverkstjänster medför betalningsansåndet att konsumenter har möjlighet att hålla inne betalningen och vid e-handel möjligheten att undersöka varan före betalning. Konsumentverkets bedömning är dock att fördelarna överväger och tillstyrker därför förslaget.

Som Konsumentverket uppfattar förslaget kommer alla typer av leasingavtal att omfattas av regleringen. I det nuvarande direktivet undantas leasingavtal enligt vilka det inte föreskrivs någon skyldighet att förvärva objektet. De senaste åren har privatleasing av personbilar ökat markant och det innebär att fler konsumenter har en stor månatlig utgift för privatleasingavtalet. Konsumentverket anser att det är viktigt att parternas förhållande i ett privatleasingavtal regleras i konsumentskyddande lagstiftning för att säkerställa att konsumentens svagare ställning balanseras. Genom en reglering

skulle det också ge konsumenten bättre möjligheter att förutse sina rättigheter och skyldigheter. Konsumentverket välkomnar därför att leasingavtal omfattas av det föreslagna direktivet.

Artikel 9 och 10 - Allmän information och förhandsinformation

Möjligheten att kunna jämföra olika typer av kreditprodukter ökar förutsättningarna för konsumenter att välja produkter som passar för ändamålet. Det är dock viktigt att informationen är relevant, tydlig och jämförbar samt att den presenteras på ett sätt som ger konsumenten förutsättningar att ta den till sig.

Konsumentverket ser positivt på förslaget om att förhandsinformation ska lämnas minst en dag innan konsumenten blir bunden av avtalet och att en aktör som inte tillhandahåller informationen måste skicka en påminnelse om möjligheten att frånträda avtalet senast en dag efter ingåendet. Konsumentverket välkomnar också förslaget om att de viktigaste inslagen i förhandsinformationen även ska lämnas i en översiktshandling. Detta medför att konsumenten blir uppmärksam på de mest väsentliga aspekterna av kreditavtalet.

Artikel 12 och 33 - Tillräckliga förklaringar och kunskaps- och kompetenskrav för personal

Konsumentverket anser att det är viktigt att kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare och leverantörer av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering har ett ansvar för att kontrollera att den egna personalen har tillräckliga kunskaper om de produkter som erbjuds.

Samma krav bör ställas på att kreditgivaren säkerställer att subsidiära kreditförmedlare, till exempel butiker, vars personal erbjuder kreditgivarens produkter, har tillräckliga kunskaper om produkterna. Personalen ska således kunna lämna tillräckliga förklaringar om krediten.

Idag kan konsumenter erbjudas att "betala nästa månad", "delbetala" och "skjuta fram betalningen" utan att butikspersonalen har något ansvar för att säkerställa om konsumenten förstått kreditprodukten. Av den granskning som genomfördes av Konsumentverket under år 2015 framgick det att merparten av de butikssäljare som erbjöd kredit i samband med köp av varor inte hade kunskap om vilken information konsumenter skulle få ta del av innan avtalets ingående. Konsumentverket anser att direktivet i denna del inte har tillräckligt skydd för konsumenterna.

Artikel 15 - Härledda avtal om köp av kompletterande tjänster

Konsumentverket välkomnar det förslag som lämnas men anser att artikeln bör utvidgas och även innefatta att krediter inte ska tillåtas vara förvalt vid sidan om andra betalningsalternativ. Detta bör gälla för samtliga näringsidkare.

Artikel 17 – Förbud mot kreditförsäljning utan föregående beställning

Konsumentverket ser positivt på förbudet mot kreditförsäljning utan föregående beställning men anser dock att det bör beaktas vilka praktiska konsekvenser förbudet kan medföra. Konsumentverket uppfattar att förbudet gäller all kreditförsäljning där konsumenten inte tagit initiativet. Ett sådant förbud kan dock bli problematiskt vid exempelvis betalningssituationer i e-handel men även i butik där säljaren erbjuder faktura som betalningsalternativ.

Artikel 18 - Skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet

Konsumentverkets bedömning är att konsumentens inkomster, utgifter och skulder är centrala för bedömningen av konsumentens återbetalningsförmåga. Det är viktigt att konsumentens befintliga skuldförhållanden och tillhörande månadskostnader alltid beaktas vid en kreditprövning av nya kreditavtal och inte endast när kreditgivaren anser att det är nödvändigt och proportionellt. Begreppen “nödvändig” och “proportionell” kan skapa en otydlighet angående vilka uppgifter som ska inhämtas.

Begreppet kreditvärdighet beskriver risken att en konsument hamnar i betalningssvårigheter i jämförelse med andra konsumenter. För att betona att det rör sig om en individuell bedömning skulle Konsumentverket föredra att begreppet återbetalningsförmåga används.

Konsumentverkets bedömning är att punkt 4 andra stycket behöver förtydligas och tydligt avgränsas till specifika tillfällen. Det är viktigt för såväl kreditgivare som myndigheter att de scenarion som avses tydligt framgår eller att annan vägledning lämnas. Det är i detta sammanhang viktigt att framhäva huvudregeln om att konsumenter som saknar återbetalningsförmåga inte ska beviljas en kredit.

Artikel 26 - Ångerrätt

Konsumentverket ser positivt på förslaget om ångerrätt men anser att det är oklart vad som avses med att ångerrätten inte bör utnyttjas i ond tro som anges i skäl 56. Det är viktigt att detta förtydligas så att konsumentens rättigheter enligt artikeln inte inskränks.

Artikel 31 - Räntetak, effektiv ränta och konsumentens sammanlagda kreditkostnad

Konsumentverket välkomnar de förslag som lämnas om införande av tak för kostnader och räntor. Konsumentverket har tidigare framfört att det kan finnas behov av att utreda möjligheten att införa ett kostnadstak för kreditköp.

Artikel 36 - Skuldrådgivningstjänster

Konsumentverket ser positivt på att direktivet säkerställer att skuldrådgivningstjänster ska vara tillgängliga för konsumenter. Av skäl 72 framgår att en konsument om möjligt ska hänvisas till skuldrådgivningstjänster

innan verkställighetsförfaranden inleds. Det framgår dock inte vad som åsyftas med begreppet verkställighetsförfaranden, Begreppet behöver förtydligas så att det säkerställs att konsumenter får kännedom om och tillgång till skuldrådgivningstjänsterna när betalningsproblem uppstår.

Artikel 41 - Behöriga myndigheter

Konsumentverket har inga synpunkter i denna del med undantag för frågan om tystnadsplikt för myndigheternas personal. Det är enligt Konsumentverkets mening viktigt att artikeln inte försvårar en effektiv tillsyn.

Detta yttrande har beslutats av Joachim Allard, avdelningschef. I handläggningen har också Martin Olsson, jurist och föredragande jurist Anna Hult deltagit.

.....
Joachim Allard
Beslutande

.....
Anna Hult
Föredragande